

Még 1966-ban történt, hogy C. Sagan és J. B. Pollack csillagászok annak a véleményüknek adtak kifejezést, amely szerint a Mars felszínén látható sötét területek — a korábbi felfogással ellentétben — nem mélyedések, hanem fennsík, míg a világosabb részek jóval alacsonyabb szintben fekvő medenceterületek. Sagan és Pollack véleménye radar-megfigyeléseken alapult.

A legújabb mérések, amelyeket 1969. május 7. és július 15. között végeztek egy 63 méter átmérőjű rádióteleszkóp segítségével, a problémát új megvilágításba helyezték. A méréseket dr. Richard Goldstein, a kaliforniai technológiai intézet kutatója vezette. Körülbelül 400 marsbeli pont viszonylagos magasságát állapították meg, főként az egyenlítő plusz-minusz 10 fok szélességi környezetében.

Az eredményeket elemezve dr. Goldstein a következő megállapításokra jutott:

A világosabb színű marsbeli sivatagok egyaránt lehetnek fennsík és mélyen fekvő alföldek, a sötét medencék viszont voltaképpen közbenső helyet foglalnak el, tehát kevésbé mélyültek ki, mint az alföldi területek. Az eddig megállapított legnagyobb magasságkülönbség 13 600 méterre becsülhető, ezt az Amazonis régióban találták, ahol a Tharsis néven ismert képződmény 13 600 méterrel magasabban fekszik, mint az Amazonis.

A Syrtis Major nevű alakzatról megállapították, hogy egy 800 kilométer hosszú lejtős terület, amelynek lejtési mértéke alig 1—2 méter 100 méteres távolságon belül.

Tarján teremlése

9. Milyen lakásokra van szükség

A mi helyzetünk az volt, hogy meghatározott lakászámot kellett produkálni, meghatározott összegből. Miután a dunai városi elemeknél előre láttuk, hogy tekintélyes szállítási költségek merülnek föl, ezt úgy akartuk kigazdálkodni, hogy kisebb lakásokat építettünk. Mert abszolút költségekben az egyen számra természetesen a kisebb lakás olcsóbb. Az más kérdés, és elgondolkodunk rajta, hogy milyen lakásokra van szükség. Ma sem probléma, hogy ezek a kislakások hosszabb távon üres maradnak. A probléma szerintem ott van, hogy ezeknek a kislakásoknak egy idő múlva a demográfiai visszahatása is jelentkezik. Ha egy fiatal pár beköltözik egy lakásba, s abból bizonyos oknál fogva nem tud tovább lépni, ez a gyerekek számát is befolyásolja.

Mi tervezők fölhívtuk a figyelmet arra, hogy a szegedi házgyár alapterveiben is nagyon sok a kislakás. Pedig éppen kislakásokban Szegeden már nincs hiány. Kettő és háromszobást keveset építünk. A dunai városi épületek lakásai olyanok, amelyeknek fele kétszobás, a másik fele kisebb. A harmadik öt éves tervben 48 m² volt az átlagos lakásterület. A negyedik öt éves tervben 53 m²-es lakások készülnek. Egy szűkebb értelemben vett olyan megjelölést, hogy öt éves tervenként 6—7 m²-rel bővülnek az új lakások alapterületei. Az ötödik öt éves tervben 60 m², a hatodik öt éves tervben esetleg 70 m².

es lakások készülnek. Ha egyszer az alsó határt ki-mozdítottuk, ami a mostani felsőnek felel meg, akkor már nem lesz gond a lakásterület. Ehhez sok feltételt kell biztosítani, többek között a házgyári programot végrehajtani.

Amikor Tarján felépül, 18—20 épülettípussal számolhatunk benne. Ez nagy szám. A szegedi házgyár az induláskor hat típust fog gyártani. De ez a hat típus is olyan, hogy közte kettő csak annyiban különbözik a többitől, ugyanazzal a homlokzatkiegészítéssel, de nem négy szintben, hanem tíz szintben jelentkezik. Ahogy előre elképzeljük, ez nem rossz. Megvan a maga varázsa. Egy bizonyos ponton túl még attrakció is lehet, ami itt készül. Egyébként ezek lenyomatok lesznek, mivel az építészet mindig lenyomát. Az egyszerű adatok valamely pillanatát rögzíti. De mi több adott pillanatot rögzítünk épületeinkkel.

A közelmúltban küldtük el javaslatunkat a Művelődési Osztálynak, ami az első ütem képzőművészeti alkotásaira és elhelyezéseire vonatkozik. Amikor egy építészeti ütem elkészül, arra tesszünk javaslatot. Néhány belső dekorációra és a kis terekre egy-két körplasztikai alkotás kerül. A művészeti alkotások elhelyezési lehetőségeinek határai vannak. Ezek az épületek nézetem szerint nehezen viselnek el díszítő jellegű alkotásokat. A konfekcionált panelekön az egyéni képzőművészeti alkotás nehezen ragad meg. Ebbe a városrészbe inkább a parkosítás, bokrosítás, fásítás kívánczik. Ennek teljes terve még nincs kész. De nem is a parkosítás kivitelezése a probléma, hanem azoknak a fönntartása. Sok anyagi ráfordítással sok gondozást kíván. És az új lakótelepekkel megsokszorozódik a város parkosított területe. Tarjánban hiába építünk parkterületet, ahhoz túl sűrűn be van építve, hogy önmagát fönntartsa. Itt rendszeres karbantartás kell minden kihatásával együtt. S mi tagadás, a lakók manapság még nem nagyon becsülik meg, ezért nem is érzik szükségességnek a védelmét. Pedig a létesítési költsége m²-ként 100 forintnál is többbe kerül. Ehhez képest elég hamar tönkremennek az új parkok. Ismerem az ellenérveket is: sűrű a beépítés, a gyerekeknek is mozganiuk kell valahol. Ez igaz. Komplex kérdés, nehéz igazat tenni benne. Azt szoktam tanácsolni a kerttervezőknek, hogy ne kertet tervezzenek, az nem marad meg. Minél több fát ültessenek.

nek. Ha a fa egyszer túlélte az első két évet, szépen lombra szökken, az mikroklímát teremti, alá lehet ülni, a gyerekek nem teszik tönkre, nem igényel gondozást.

Ez a tarjáni építkezés nagyságrendiség szempontjából közepes méretű. Hogy Lágymányost ne is említsem, az új Palota is nagyobb, tízezer lakásával. Azért ez a hater lakás a maga húsz ezer körüli lakosságával tekintélyes építkezés már. Akárhogy is vesszük, az összes szegedi lakásoknak majdnem az egyhatodát jelenti. De egyúttal azt is, hogy városunk területén egy új koncentráció jön létre. A lakosság jelentős része mintegy súlypontilag áttolódik. Más szerencsés oldala az itteni építkezésnek, és ezért is született a Tarjánnal kapcsolatos döntés, hogy itt kell építeni, mert így került kapcsolatba az olajipari területtel. Mert a régi ipari területekhez való kapcsolata nem feltétlenül ideális. Persze, ha majd az Északi körút kiépül, azon keresztül a városközpont megkerülésével el lehet jutni az egyes ipari területekre is. De ahhoz még idő kell. Az a tény, hogy az olajipar innét épül, helyére teszi a Tarján létjogosultságát.

Ami Tarjánnak a városközpontozó való távolságát illeti, az szegedi vonatkozásban tekintélyesnek számítható, de abszolút méretekben, ha átlésem azt Pestre, akkor azt mondom, hogy nem nagyok a távolságok. Van, aki Odesszá is messzinek érzi, mert át kell menni a hídon.

(Folytatjuk)

A NAP HÍREI: SZABOTÁZSOK ÉS PARTIZÁN TEVEKENYSÉG EURÓPA-SZERTE A NEMETEK, ELLEN — SZÖVETSEGES ELŐNYOMULÁS AZ ARDENNEKBEN ÉS A VOGÉZEKBEN — A VÖRÖS HADSEREG ÁTTÖRTE NÉMETORSZÁG KELETI HATÁRÁT.

Segély a fejadagból

A Nemzeti Segély felhívása minden szegedi és Szeged környéki polgár szívéhez eljutott a Délmagyarország hasábjában keresztül. Olyan széles körű és lelkes megmozdulás észlelhető, amelyre talán Szegeden még sohasem volt példa. Akinek egy darab kenyere van, azt is szívesen megosztja a borsodi bányamedence hős bányamunkáival vagy az éhez és borzalmas szenvedések keresztléte budapesti lakosokkal. A Délmagyarország szerkesztőségében állandóan az iránt érdeklődnek, hogyan lehet leggyorsabban és leghatékosabban segíteni? Kiemeljük Dobund Tamás vulkanizáló munkás szép gesztusát jelentő javaslatát. Azoknak a munkástömegeknek nevében ajánlja fel segítségét, akik nem önellátók, akiknek napi fejadagjukon kívül nincsen egyébük. Mégis segíteni akarnak teljes szívvel és lélekkel. Szíves-örömmel lemondanának pár napon keresztül napi kenyér fejadagjuk bizonyos részéről — esetleg 5 vagy 10 dekáról —, hogy ezzel hozzájáruljanak az éhez munkástestvérek megsegítéséhez.

A fegyverszünetről

A magyar fegyverszüneti szerződés megkötéséről vezércikket írt a New York Herald Tribune. Az a fegyverszünet — írja a lap —,

amelyet a Szovjetunió és Magyarország kötött, megpecsételte annak tényét, hogy Németország elvesztette utolsó csatáját. Feltehetjük, hogy Magyarország régebben ki akart lépni a háborúból, amikor Horthy a magyar rádióban fegyverszünetet kért. Tragikus árat fizetett Magyarország, mert képtelen volt arra, hogy megakadályozza a magyar zászlóalj halálba küldését és Budapest feláldozását német érdekekért.

Falusi tennivalók

A Duna—Tisza közli Mezőgazdasági Kamara nyilatkozata a legsürgősebb mezőgazdasági tennivalókról:

A legsürgősebben szükség van a traktorok és szántógépek számának és üzemanyag-szükségletének (nyersolaj, petróleum, hengerolaj, csapóolaj) bejelentésére. Azt is közölni kell, hogy elvannak-e látva talajművelő eszközökkel (eke, borona, tárcsás borona stb.), esetleges kijavításuk hogyan oldható meg. Ugyanilyen sürgős a vetőmagszükséglet és a vetésre alkalmas tavaszi búza, árpa és zabkészlet bejelentése. Az egész tavaszi árpa- és zabkészlet zárolandó és csupán vetőmagként használható fel. Az igénybevett vetőmagot lehetőleg kukoricával kell kicserélni.

Hazánk második legnagyobb kereskedelmi partnere az NDK

Hazánk több mint 100 állammal tart fenn rendszeres kereskedelmi kapcsolatot, s partnereik sorában a Szovjetunió után az NDK a második helyen áll. Az elmúlt évben a kétoldali szállítási értéke meghaladta a 4,8 milliárd devizaforgalmat és összkülkereskedelmi forgalmunkból több mint 10 százalékkal részesedett a Német Demokratikus Köztársaság. A szállítások értéke 10 év alatt több mint kétszeresére növekedett.

A két ország között az 1966—1970-es évekre aláírt hosszú lejáratú kereskedelmi megállapodás szerint az árucseré-forgalomnak öt év alatt 42,9 százalékkal kellett volna növekednie. Ezt az előirányzatot azonban már az elmúlt évben elértük, s a számítások szerint idén a kétoldali szállítások értéke meghaladja a 60 százalékkal magasabb lesz az 1965. évihez képest.

Idén évre vonatkozó megállapodások ugyanígy a forgalom további jelentős növelését irányozzák elő. Kivételül 1970 folyamán körülbelül 10 százalékkal növekszik és 2600 millió devizaforgalmat lesz. Importunk mintegy 20 százalékkal emelkedik, s meghaladja a 2900 millió devizaforgalmat. Népgazdaságunk sok termékének fontos piaca az NDK. Az ipari gyártermékek közül különösen jelentős helyet foglalnak el a közúti járművek és érdemes megemlíteni, hogy az NDK-ban több Ikarus autóbusz készül, mint például hazánkban. Tavaly adták át a tízezeredik Ikarus buszt az NDK forralmának. Jelentős mennyiségben szállítanak üzemanyagot, különösen szén- és szénhidrogén-üzemanyagot, valamint áramot és hőenergiát is. Kiemelkedően jelentős az NDK-ba irányuló mezőgazdasági exportunk. Például kivittünk például több mint 20 százaléka, a vaj és

és bor exportjának mintegy 30—33 százaléka, az állattenyésztési termékek pedig negyedrése az NDK-ba irányul. A kohászati és vegyipari termékek csoportjában Magyarország elsősorban tüntető és bauxitot szállít, de jelentős tételek a gyógyszeripari termékek is, amelyeket az NDK-tólunk vásárolnak. Öt év alatt — 1966 és 1970 — az NDK-ba irányuló gyógyszerexportunk több mint kétszeresére emelkedett.

Hazánkban az NDK-ból származó importjában több mint 50 százalékos aránnyal a gépek és gépi felszerelések képviseltetik magukat. Személygépkocsik behozatatainak körülbelül a fele az NDK-ból származik, a teherautó importból pedig egyharmadban részesedik az NDK. Jelentős tételekben vásárolunk elektromos és elektronikus műszereket, speciális nagyteljesítményű bányagépeket, textilgépeket, nagyértékű konfekció- és cukoripari berendezéseket és irodagépeket az NDK-tól. A Zeiss Művek optikai gyártmányainak széles skáláját hozza forgalomba belkereskedelmünk.

A miniszoknya és az akusztika

A rovid szoknyák divatja jöleshet a szemnek, a dobhártyára azonban kevésbé kellenek a hatásai. Erre a felismerésre dr. Vern O. Knudsen, híres amerikai fizikus és akusztikai szakértő jutott, abból az alkalmából, hogy a meztelen lábakkal a koncertteremben kiváltott hatását tudományosan is megvizsgálta.

„A ruha elnyeli a hangot”, mondta dr. Knudsen egy interjú alkalmával, „s egy miniruhás lány sokkal több hangot igényel, mint az, aki konvencionális ruhába öltözt. Rock-and-roll-koncertekre, ahová olyan emberek járnak, akik a hangzavart szeretik, megfelel ez a modern divat. Egy szimfonikus koncerten azonban megtörténhet, hogy a koncertterem akusztikai egyensúlyát a túl sok miniszoknyás hölgy jelenléte fölborítja.”

Építsük fel közösen a Hotel Internacionált!

Idegenforgalom szállodák nélkül? A kérdésre a Délmagyarország napokban megjelent cikke a választ már tulajdonképpen megadta: nem létezik idegenforgalom szállodák nélkül. A harmincas években már voltak szabadterít járatok, de ilyen milliós nagyságú tranzitforgalom nyilvánvalóan nem volt, mint most, mégis a Hungária, a Tisza és a Royal mellett még működött az Európa és a Budapest szálló is, a pályaudvar környékén — ha jól emlékszem — a Bors szálló, több vendégház, a Sárkány, voltak kollégiumok is, fizetővendég-szolgálat és turistaszállás is.

A szállodahány valóban a fejünkre égett. Nyilvánosan nemigen mondjuk, de magunk közt Szegedet, mint fesztiváloszt szeretjük az osztrák Salzburggal összehasonlítani. Salzburggal, melynek lakossága 113 ezer, az idegenforgalom szolgálatában mégis 193 szálloda áll, csaknem 10 ezer ágyval. Nem mind I/A kategóriájú, akad közöttük szép számmal negyedosztályú, s vannak 400 ágyas szállodák és 20—40 férőhelyesek. Salzburg annyiban hasonlít Szeged földrajzi helyzetéhez, hogy föle a nyugatnémet határ körülbelül olyan közel van, mint Szegedhez Nagylak. Természetesen szóba se jöhet, hogy Salzburgot utolérje Szeged a szállodaépítésben — bár a tőkés társadalmi viszonyok között azok a szállók már régen tönkre mentek volna, melyek nem tudják fenntartani önmagukat —, de azt világosan kell látni, hogy kevés olyan méretű város létezik vagy talán nincs is sehol mástutt, mint Szeged, melynek ilyen nagy átlagú forgalma van. A város földrajzi és turisztikai helyzete kínálja annak lehetőségét, hogy le is kösse szállással a turistákat.

Minden bizonnyal Szeged idegenforgalmi rangjának el nem ismeréséből adódik a jelenlegi helyzet. Az országos szállodaépítési koncepció csak Budapestet és a Balatont veszi figyelembe, ahol szemben valóban több napos vagy hetes üdülésre érkeznek a vendégek, de nem számol azal, hogy Szegeden át milliósok külföldi vendég utazik, akik többnyire a késő délutáni órákban érkeznek a városba. Közvetített, hogy az autós turisták éjszaka ál-

talában nem szeretnek utazni, tehát szívesen megpihenének nálunk, és egy-két nappal meg is hosszabbítanák magyarországi tartózkodásukat.

Nem megoldás az ünnepi hetek időszakában a kollégiumi elszállásolás sem, mert a papíron meglevő mintegy 5 ezer kollégiumi ágyból alig 1000—1200 alkalmas bel- és külföldi vendégek kulturális elhelyezésére. Ahelyett, hogy a meglevő és a már elmondott kollégiumi elszállásolási lehetőség felosztásán marakodnánk — az IBUSZ, az AKÖV, a Volán, az Expressz, a Coop turisták —, inkább össze kellene foglani és közös erővel megépíteni egy 500 személyes, kétágyas egységekkel berendezett szállodát, természetesen minden szobához tusolóval ellátott mosdóhelyiséggel. Ez a szálloda, nevezzük el Hotel Internacionálnak, már képes lenne megállítani az országút milliós turistaforgalmát.

Egy másik megoldás: ha az említett utazási vállalatok, irodák csupán utaztatni kívánnak, akkor a megyének és a városnak kellene együttműködni abban, hogy a vendéglátó vállalat képes legyen szállodát építeni.

Nem vagyunk mi jó üzletemberek! Ha egy ilyen kitűnő turisztikai lehetőséggel rendelkező város szállodahányát és a tranzitforgalom számadatait netán külföldivel, tőkés partnerrel tárgyalnánk meg, nem hiszem, hogy 30 percnél több időt venne igénybe, hogy a Hotel Internacionál megépítését elhatározzuk. Ez csak példázat, nem javaslat, bár az is igaz, hogy ma már vannak nálunk ilyen vegyes vállalatok az iparban, a kereskedelemben és a szállodaépítésben is. És abból, ha egy ilyen közös vállalkozás létrejön, még semmit sem engedünk politikai magatartásunkból.

Nincs idegenforgalom szállodák nélkül, mert az idegenforgalom egyik meghatározója, hogy a megállapított helyet a turista tartósan, legalább egy napi szállással és szolgáltatásokkal együtt vegye igénybe. Erre pedig ma nincs mód Szegeden. Építsük fel közös erővel a Hotel Internacionált!

Gács György,
az Idegenforgalmi Hivatal vezetője